

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 32/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi kasvinsuojeluaineista sekä laeiksi kemikaalilain ja rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä syyskuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi kasvinsuojeluaineista ja laeiksi kemikaalilain ja rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta (HE 147/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Tove Jern, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Kaarina Urrila, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Sari Autio, Suomen ympäristökeskus SYKE
- ylitarkastaja Reijo Vanhanen, Elintarviketurvallisuusvirasto EVIRA.

Lisäksi valiokunta on saanut ympäristöministeriön ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n kirjalliset lausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kasvinsuojeluaineista, jolla kumotaan vuonna 1969 annettu torjunta-ainelaki. Uudella lailla selkeytetään kasvinsuojeluaineita ja niin sanottuja muita torjunta-aineita koskeva lainsäädäntö. Ehdotuksen mukaan laki sisältää nykyiseen tapaan kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista koskevassa neuvoston direktiivissä edellytetyt vaatimukset kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamiselle. Lisäksi ehdotetaan ajanmukaistettavaksi lain noudattamisen valvontaa ja hallinnollisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä.

Esityksellä lakkautetaan torjunta-ainelautakunta. Kasvinsuojeluaineiden hyväksymisestä

päätää Elintarviketurvallisuusvirasto, joka ennen päätöksentekoa kuulee tarpeen mukaan muita asiantuntijaviranomaisia ja -laitoksia. Kasvinsuojeluaineiden hyväksymiseen liittyvästä veroluonteisesta maksusta luovutaan, ja viranomaisten suoritteista valtiolle perittävä maksu määräytyy valtion maksuperustelain mukaan. Pienimenekkisten kasvinsuojeluaineiden saatavuuden turvaamiseksi laissa säädetään niiden hyväksymisestä perittävästä alennetusta maksusta.

Kemikaalilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin torjunta-ainelainsäädännön perusteella hallinnoitavat niin sanotut muut torjunta-aineet siirtyvät kemikaalilain mukaiseen

järjestelmään. Lisäksi esityksessä ehdotetaan annettavaksi ympäristöministeriölle valtuus antaa asetuksella biosidivalmisteita koskevia tarkempia säännöksiä Euroopan yhteisön lainsäädännön panemiseksi täytäntöön. Rikoslakiin

tehdään muuttuneesta lainsäädännöstä johtuvat tekniset tarkistukset.

Esitys liittyy vuoden 2007 talousarvioesitykseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää kasvin- suojeleaineita ja niin sanottuja muita torjunta-aineita koskevaa lainsäädäntöä ja ajanmukaistaa sitä sisällöllisesti. Valiokunta pitää kokonaisuudistusta tarpeellisenä ja sääntelyn sisältöä selkeyttävänä. Valiokunta kiinnittää kuitenkin maa- ja metsätalousvaliokunnan huomiota seuraaviin seikkoihin.

Suurin osa kasvin- suojeleaineista luokitellaan ympäristölle vaarallisiksi ja niiden haitaton käyttö edellyttää asianmukaista ja käyttötarkoitukseen sopivaa käyttöä. Kasvin- suojeleaineita koskevan lainsäädännön tavoite onkin kasvinterveyden tilan turvaamisen ja elintarvikkeiden laadun varmistamisen ohella ehkäistä kasvin- suojeleaineiden käytöstä aiheutuvia haittavaikutuksia ympäristölle ja ravintoketjuun. Asianmukainen hyväksymismenettely, valintavelvollisuus haitallisten kasvin- suojeleaineiden korvaamiseksi vähemmän haitallisilla, käyttäjän terveyden suojele ja valvonnan riittävyys ovat lainsäädännön keskeisiä osatekijöitä.

Ehdotus laiksi kasvin- suojeleaineista on kirjoitettu varsin yhteneväiseksi kasvin- suojeleaineita koskevan direktiivin kanssa. Tämä on ymmärrettävää, koska kysymys on samalla direktiivin täytäntöönpanosta Suomessa. Valiokunta pitää kuitenkin epäonnistuneena direktiivin sanamuotoon perustuvaa käännöstä lakiehdotuksen tavoitepykälässä (1 §), jonka mukaan kasvin- suo-

jeluaineet eivät saa aiheuttaa "kohtuutonta haittaa ympäristölle" (direktiivissä "unacceptable influence on the environment"). Valiokunta katsoo, että Suomen lainsäädännön systematiikassa tämä "ei-hyväksyttävä ympäristövaikutus" on lähinnä "pilaamista". Ottaen huomioon myös, että meillä on voimassa maaperän pilaamiskielto (ympäristönsuojelulain 86/2000 7 §) ja pohjaveden pilaamiskielto (ympäristönsuojelulain 8 §), säännöksessä tulisi kieltää "ympäristön pilaaminen". Vaihtoehtoisesti pykälässä voidaan säätää lain tarkoituksena olevan ehkäistä ja torjua kasvin- suojeleaineiden aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja. Valiokunta edellyttää, että maa- ja metsätalousvaliokunta muuttaa pykälän sanamuotoa esitetyllä tai muulla vastaavalla, Suomen lainsäädäntöön sopivalla tavalla.

Valiokunta korostaa, että kasvin- suojeleaineet ovat kemikaaleja ja niitä koskee myös kemikaalilaki (744/1989). Tämä on kasvin- suojeleaineita koskevan lakiehdotuksen 3 §:n mukaan selvää, mutta yksityiskohtaisissa perusteluissa ei tuoda lainkaan esiin keskeisiä periaatteita, joita sovelletaan myös kasvin- suojeleaineisiin. Näitä ovat huolehtimisvelvollisuus, selvilläolovelvollisuus ja valintavelvollisuus. Huolehtimisvelvollisuussäännöksen mukaan toiminnanharjoittajan tai saastumisen muun aiheuttajan tulee huolehtia ympäristön puhdistamisesta, jos huolimaton tai varomaton kemikaalin käsittely aiheuttaa ympäristön saastumista. Selvilläolovelvollisuus koskee kemikaalin valmistajan, maahantuojan, jakelijan ja muun toiminnanharjoittajan velvollisuutta hankkia kemikaalin ympäristövaikutuksia koskevia tietoja. Valintavelvollisuus velvoittaa toiminnanharjoittajan, silloin kun se on kohtuudella mahdollista, valitsemaan

käyttöön olemassa olevista vaihtoehtoista kemikaalin, josta aiheutuu vähiten vaaraa. Nämä ovat niin keskeisiä toimintaa ohjaavia periaatteita, että ne on syytä tuoda lain perusteluissa esiin. Valiokunta viittaa myös ankaran vastuun periaatteeseen, josta valiokunta on lannoitevalmistelaista antamassaan lausunnossa YmVL 34/2005 vp lausunut.

Valiokunta toteaa lisäksi, että komissio on heinäkuussa antamassaan ehdotuksessa EU:n kasvinsuojeluaineasetukseksi (KOM(2006)388) samanaikaisesti annettuun torjunta-aineiden kestävän käytön temaattiseen strategiaan (KOM(2006)372) liittyen ehdottanut, että vaarallisimmat kasvinsuojeluaineet tulisi korvata turvallisemmilla aineilla tai menetelmillä. Tämän toteuttamiseksi komissio ehdottaa, että EU:n kasvinsuojeluaineasetus sisältäisi kasvinsuojeluaineiden vertailevan arvioinnin ja korvausperiaatteen osana kasvinsuojelutehoaineiden arviointia ja hyväksymistä sekä jäsenvaltioiden viranomaisten myöntämien kasvinsuojeluaineiden myyntilupien päätöksentekomenettelyä. Komission ehdotuksen mukaan tarkoitus on, että kasvinsuojeluaineelta voidaan evätä hyväksyminen, jos samaan käyttötarkoitukseen on olemassa vähemmän riskejä terveydelle ja ympäristölle aiheuttava valmiste tai menetelmä, jolloin haitallisimmat aineet korvautuvat turvallisemmilla aineilla tai menetelmillä.

Valiokunta pitää kasvinsuojeluaineen hyväksymismenettelyä koskevia säännöksiä (9 § ja 15 §) ja niiden välistä suhdetta epäinformatiivisena. Tarkoituksena on, että Suomen ympäristökeskus antaa ympäristöriskien arvioimisen osalta lausunnon kasvinsuojeluaineiksi tarkoitettujen aineiden hyväksymisen edellytysten selvittämiseksi. Pykäläehdotuksista ja perusteluista ei sen sijaan ilmene, että lausuntojen tarpeesta sovitaan yhdessä asiantuntijaviranomaisen kanssa ja että asiantuntijaviranomainen voi lausunnoissaan ehdottaa sopivia suoja-toimia tai muita riskinhallintatoimia, jos valmisteen ehdotettu käyttö ei muutoin ole riskinarvioinnin perusteella hyväksyttävää. Valiokunta ehdottaa, että 15 §:n sanamuotoa "lausunto hyväksymisen edellytyksistä" täydennetään siten, että edellä mainittu

suoja-toimien tai riskinhallintatoimien määrittäminen sisältyy asiantuntijaviranomaisen tehtäviin.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös lakiehdotuksen lentolevitystä koskevaan 21 §:ään. Kasvinsuojeluaineen levitys ilma-aluksesta on kielletty, mutta kiellosta on kuitenkin mahdollista poiketa laissa säädetyin edellytyksin. Valiokunta katsoo, että ympäristöviranomaiselle tulee tarvittaessa varata mahdollisuus lausunnon antamiseen ympäristöriskien arvioimisen osalta ennen lentolevitystä koskevan päätöksen tekemistä.

Valiokunta korostaa lisäksi riittävän seurannan ja valvonnan tärkeyttä kemikalisoitumisriskin vähentämiseksi. Ilmastonmuutoksen kansallisessa sopeutumisstrategiassa¹ korostetaan, että ilmaston lämpeneminen johtanee uusien rikkakasvi-, kasvitauti- ja tuholaisriskien ilmenemisen takia torjunta-aineiden käytön lisäämistarpeeseen sekä voimakkaampien torjunta-aineiden käytön lisääntymiseen. Kaksi viikkoa lisää kasvukautta merkinnee torjunta-aineilla torjuttaville tuhoojille 1—2 torjuntaruiskutusta enemmän. Valiokunta yhtyy sopeutumisstrategiassa esitettyyn tarpeeseen pyrkiä vähentämään mahdollisesti lisääntyvästä torjunta-aineiden käytöstä aiheutuvia haittoja.

Kasvinsuojeluaineita koskevan lakiehdotuksen 31 §:n mukaan kasvinsuojeluaineita on valvottava tasapuolisesti ja säännöllisesti. Valvontaa on tehostettava, jos on epäiltävissä, että valmiste tai toiminnanharjoittajan toiminta ei täytä vaatimuksia. Valiokunta pitää säännöstä valvonnan järjestämisen periaatteista hyvänä korostaen, että valvonnan järjestämiseen on turvattava riittävät resurssit.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

että maa- ja metsätalousvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

¹ MMM:n julkaisuja 1/2005, s. 170.

YmVL 32/2006 vp — HE 147/2006 vp

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiusanen /vas	Jouko Laxell /kok
vpj.	Oras Tynkkynen /vihr	Mikaela Nylander /r
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Heikki A. Ollila /kok
	Rakel Hiltunen /sd	Eero Reijonen /kesk
	Sinikka Hurskainen /sd	Säde Tahvanainen /sd
	Tuomo Hänninen /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Antti Kaikkonen /kesk	Unto Valpas /vas
	Inkeri Kerola /kesk	Ahti Vielma /kok.
	Kari Kärkkäinen /kd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.